

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУН, КЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕДИНИН
БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРЫН ДПУАТТАРЫНЫН
ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

1932
август
30
СУББОТА
№ 170 (2600)
ӨРТЭЭ 20 КОП.

ВКП(б)-нин XIX съездин чылдыр дугайында дыңнадыгы совет улус улуг кедүрлүүшкүн-биле уткаан (1 арын).

Хову ажылынын мурнакчылары-биле деңнежир (1 арын).

ПАРТИЯЖИ АМЫДЫРАЛ:

А. Тамбы-Сюрюн. — Партия эге организациннын полит-массалыг ажылы (2 арын).

Чер-терде школалар белеткел (2 арын).

Д. Рылов. — Социалист чарыш болгаш район солуну (3 арын).

Н. Кунчун — Бо хунгу Белдир-Арыга (3 арын).

ВКП(б)-нин болур деп турар XIX съездинин дугайында даштыкы парралганын бижип турары (4 арын).

Корейда болушкуннар (4 арын).

Күрүне мурнунга бир дугаар хүлээлгени алдарлыгы-биле күүседир

ССРЭ-ге социализм тинделгезини сорук кирикчизи болгаш организацкызы — Ленин — Сталинниң улуг партиязынын XIX съездинин чылдырлар чорук бистин чурттуу амьдыралында төөгүлүг эң чугуле болушкун болур. Совет улус ВКП(б)-нин XIX съездинин чаа-чаа кайгамчыктыг чедишкннер-биле, коммунист партияны долгандыр, ажылчы чоннарын улуг баштыңчы болгаш башкызы эң: Сталинни долгандыр сырый катыжышкын-биле чоруп олурар.

Совет Тываның ажылчы чоннары бүгү совет улус-биле бир демей ВКП(б)-нин XIX съездинге чаа-чаа чедишкннерин ужуражыр дээш күш-ажылчы кедүрлүүшкүнү областың бүгү булуңнарында калбар тып турар. Ылангыя ам бо үеде областың көдээ ажил-агыйнын ажил-ишчилери колхозчу шөлдерде чаагай дүжүттүң тарааларын организацкызы ажаап ап, ажаап алышкынын фронтуун хүн-бүрү калбар тып турар.

Областың мурнакчы көдээ ажил-агый артельдеринин колхозчулары Төрээн чуртунуң мурнунга патриоттуг хүлээлгезин алдарлыгы-биле күүседир дээш ажаап алышкынын баштайгы хүнеринден эгелээш ле күрүне мурнунга бир дугаар хүлээлге — тараа белеткелдеринин планын күүседирин организацкызы эгелээш. Күрүнеге тараа дужаарынын планын болгаш МТС-тиң ажилдап бергенинге натура төлевирин Чуг-Хем районун Ийн-Талда Жаанов аттыг көдээ ажил-агый артели хуусаазынын бетинде — август 23-те күүсеткен. Оң иштинде кол культура — кызылгас дужаарынын планын 105,6 хуу күүсеткен. Ол районун Хайракан сумуда Ворошилов аттыг көдээ ажил-агый артели база август 23-те күрүнеге тараа дужаарынын планын 107 хуу күүсеткен. Кызылдың көдээ районунун «Бай-Булуң» колхозу күрүнеге тараа дужаарынын планын август 22-де чүгле кызылгас культуразы-биле 100 ажыг хуу күүсеткеш, ам-даа үргүлчүлүг турар.

Күрүне мурнунга бир дугаар хүлээлгезин алдарлыгы-биле күүсеткен колхозчу бүүдүрүлгенин мурнакчыларынын кызымак чүткүлдүг күш-ажылынын областың көдээ ажил-агыйнын бүгү ажил-ишчилери үнелеп көрүшкөн, оларнын мурнакчы дүржүлгезин эдерип турар.

Тараа кезилдезинге эрте кирип, оң эгезинден тура-ла ажылды Бедик организацкызы болдуруп, колхозтарын болгаш машина-трактор станциязынын бүгү күштерин, аргаларын долдузу-биле ажылдап, колхозчуларнын күш-ажылын чедишкннин организацкызы, оларнын ортузунга полит-массалыг ажылды, социалист чарышты калбартканы-биле Чаа-Хөл район күрүнеге тараа дужаалганынын планын август 25-те 64,3 хуу күүседип, областа мурнакчы болуп турар.

Оң-биле чергелештир дүжүт ажаап алышкыны болгаш күрүнеге тараа дужаалганынын темпизи элээн хөй районнарда оожум чоруп турар. Ылангыя Танды, Бин-Хем, Каа-Хем ышкаш кол тараалаң районнар дүжүт ажалгазынга хожуудап кирген болгаш күрүнеге тараа дужаалганынын планын 4-тен 7 хуу чедир күүседип, кончуг куду түнелди көргүзүп турар.

Күрүнеге тараа дужаалганынын талазы-биле мындыг чептер болза, ВКП(б) райкомнарынын, рай-күүссомнарынын талазындан күрүне бо чугула ажилын бо хүнерге чедир большевикчи эзу-биле организацкызы шыдаайн келгенинде болган деп демдегалэери чугула.

Күрүнеге тараа дужаалганынын планын область нитизи-биле сентябрь 20-де күүседирин улустарнын улуг баштыңчызы болгаш башкызы эш Сталинга Совет Тываның кө-

дээ ажил-агыйнын ажил-ишчилери хүлээнген. Ам ВКП(б)-нин XIX съездинин чылдырлар дугайында ВКП(б) Т-К-нын дыңнадыгы олар улуг кедүрлүүшкүн-биле ужуражып, боттарынын алган хүлээлгезин хуусаазынын бетинде алдарлыгы-биле күүседир дээш бүгү күштерин болгаш аргаларын мобилизацкызы турар.

Ам артан үе болза, күрүне мурнунга бир дугаар хүлээлгени күүседиринин эң-не шийтирлиг үези болуп турар. «Кол сорулгадан чардыкпайн, ажаап алышкынын баштайгы хүнеринден эгелээш-ле тараа белеткелдин калбартыңар, база ону күштедиринер, чүге дизе, бир дугаар хүлээлге — тараа белеткелдинин планын күүседир болур» — деп эш Сталин бисти өөредип турар.

Эш Сталиннын айтышкынын хажы чокка эдербишаан, тараа белеткелдеринин планын күүседирин — колхоз болгаш совхоз бүүрүзүнү, хуу, ажил-агый бүүрүзүнү, партия, совет, көдээ ажил-агый болгаш белеткел организацкызынын чугула сорулгазы, ыдыктыг хүлээлгези болур.

Бо ажылды чорударда чангыс шак-даа, минута-даа озадалашкыны болдуруп болбас. Бар техниканын күжүн бүрүн ажылдавышаан, колхозтарын, совхозтарын бүгү күштерин дүжүт ажалгазынче улам мобилизацкызы, тараа дужаалганынын доктаатынган графинин район, колхоз, совхоз бүүрүзү ызаавыла күүсеткен турарын чедип алыры чугула. Бо дугайында хамыктыг мурнунда бар турар чептеринин доп-дораан узуткаары, тараанын кезилдезин, бастырылганын, аргылаашкынын, сөөртүлгезин үзүктелдирбей харугта чорудуп, тараа кургалдыгынын ажилын экижидеринче улуг кичээнгей салыры чугула.

Коммунистер болгаш партия, советтин активтери болза, ажылдың харысалгалыг черлеринге боттары туруп, дүжүт ажалгазынын, күрүнеге тараа дужаалганынын организацкызы болгаш мурнакчылары болур ужурулг. Олар колхозчуларнын күжүн таарыштыр тургузуу, оларнын ортузунга социалист чарышты чедишкннин организацкызы, кижи бүүрү күш-ажылды бүүдүрүчүлүгнү бедилди, ажил нормазын хүн-бүрү ажыр күүседирин хандырар талазы-биле колхозтарын баштаар черлеринге, бригадирлерге, партия организацкызына дуудалажыр хүлээлгелиг.

Тараа белеткелдинин күрүне планын күүседирин бүгү партия, совет организацкызынын ам үеде чугула сорулгазы. ВКП(б) райкомнарынын, эге организацкызынын хүлээлгези болза, тараа белеткелдинин бүгү удуртулганын боттарынын холунга эп, ховуга политик-массалыг ажылды онза күштедирип, социалист чарышты калбартыр, мурнакчыларнын дүржүлгезин калбаа-биле негтередип тургаш, көдээ ажил-агыйнын ажил-ишчилеринин күл-ажылчы илдепкенин көдүрүп үндүрери болур.

Белеткел пункттары, оларнын ажилдакчылары хүлээп алыр шынарлыг тараанын хүн, дүннүң кайы-даа, үезинде саадал чок хүлээп алырынга белен турар. Оң-биле кадды олар чүгле тараа хүлээп алыкчылары болур эвес, харын тараа белеткелдинин организацкызы, күрүне планын күүседиринин илдепкениг демиселчилери болур ужурулг.

Тараа — Төрээн чуртуну улуг ажык-байлаа. Эр, херэежен колхозчулар, механизаторлар, автомашиналарнын чорудучулары, көдээ ажил-агыйнын тускай эртемниклери өстүрүп алган бүгү дүжүттү дүрген болгаш чидирин чокка ажаап, күрүнеге тараа дужаалганынын планын хуусаазынын бетинде күүсеткеш, ВКП(б)-нин XIX съездининге чедишкннин ужуражылыңар!

Шактыңар, Чижээ, ол участок хүн бүрү 340 тонна хөмүр даш бээр нормалыг тургаш 400—420 тонна хөмүрү берип турар.

Ол фискаш «XX лет РККА» шахтаның коллективни сес айларнын планын күүседип, улуг чедишкннин чедип алган.

ВКП(б)-нин XIX съездинин чылдырлар дугайында дыңнадыгы совет улус улуг кедүрлүүшкүн-биле уткаан

Партиянын XIX съездинге алдар кылдыр

ЛЕНИНГРАД. Партиянын XIX съездинин чылдырлар дугайында ВКП(б) Төп Комитетинин доктаалын Ленинград хоорайнын болгаш областың ажылчы чоннары улуг өөрүшкү-биле ужуражыр турар. Бүүдүрүлгелерде, албан черлеринде, колхозтарда, совхозтарда болгаш МТС-терде съездинин чылдырларынга хамаарышкан материалдарлыг солуннарнын номчулгаларын болгаш беседаларын чорудуп турар. Ленинградтын болгаш областың ажылчы чоннары партиянын ам болур съездининге алдар болдуруп, стахановчу ээлчеге туруп, бүүдүрүлгенин чаа-чаа хүлээлгелерин ап турар.

Киров заводунун металлургия цехтеринде онаалгандан ажыр прокаттарын болгаш каннарын бүүдүрүп үндүрери дээш чарыш калбарган. Каң эзилдикчилери А. Желтобрюзов, М. Жуковский, А. Маслаков болгаш М. Юсов олар стахановчу ээлчеге туруп, эзилдирер ажылды дүргеткен арга-биле чорудуп, пландан ажыр он-он тонна металл ды берип турарлар.

Партиянын XIX съездинин чылдырлар дугайында ВКП(б) Төп Комитетинин доктаалын С. М. Киров аттыг «Электросила» заводтун ажылчы чоннары ынак Төрээн чурту дээш улуг өөрүшкүлүг чоргал-биле ужурашканын. Куйбышев ГЭС-ке гидрогенераторун ажылчы төлевилди чуртун чогааларын удуртуп турар Сталинчы шааналдын ийн дапкыр лауреады кол конструктор Ивановтун чугаалааны болза:

— ССРЭ-нин хөгжүлдезинин беш дугаар беш чыл планынын директиваларын төлевилели болза, улус ажил-агыйнын бүгү адырларында болгаш ажылчы чоннарын мате-риалдыг чаагай амьдыралын бедилди.

(СЭТА).

дер талазы-биле кончуг улуг ажилдарын кылдыр деп көрүп турар. Хөгжүлдезинин ыдыг темпелерин чүгле бистин чуртувуска — тиндээн социализмин чуртунга чедип алыр аргалыг. Электросилачилер бистер-ник мурнувуска улуг сорулга салдынып турар. Бистин коллективне гидрогенератиктиг улуг тудушкуннарын техника талазы-биле эң күчүлүг гидрогенераторлар-биле дээрзи болгаш ам-даа деринер.

Партиянын XIX съездинин чылдырлар дугайында дыңнадыгы областың колхозтарынга, совхозтарынга болгаш МТС-теринге кончуг дүрген тарай берген. Патриоттук бедик сагыш сеткил долдунган, көдээ ажил-агыйнын темпизин бедилди турар. Всеволожский районда «Коммунар» көдээ ажил-агый артелинин бригадери Волков мында деп чугаалаан:

— Партиянын XIX съезди болза, совет кончуг амьдыралында төөгүлүг улуг болушкун болур. ССРЭ-нин хөгжүлдезинин беш чыл планынын талазы-биле партиянын съездинин директиваларын төле выелениден бистин Төрээн чуртувустун күчү-шыдалын улам быжылдарынын, ажылчы чоннарын культуразынын болгаш чаагай амьдыралын өздүлгезинин программанын көрүп турар тур бис. Колхоз шөлдеринге холуушту кошкатпайн ажилдаарымысты, бай дүжүттү чидирип чокка ажаап алырымысты болгаш көдээ ажил-агый продуктуларын күрүнеге хуусаа бетинде дужаап доозарымысты хүлээлгеп тур бис.

Ленинградчылар бүгү совет улус-биле кадды социалист чаа-чаа хүлээлгелерин ап, XIX съездине чедишкннин ужуражырынга белеткенип турар.

(СЭТА).

Төрээн чуртувустун күчү-шыдалын быжылгаал!

БАКУ. ВКП(б)-нин XIX съездинин чылдырлар дугайында дыңнадыгы Азербайджанын найсылалында нефть тывыжынын черлеринге болгаш заводтарга политиктиг болгаш күш-ажылчы улуг кедүрлүүшкүнү болдуруп, ССРЭ-нин хөгжүлдезинин беш дугаар беш чыл планынын талазы-биле съездинин директиваларын болгаш партиянын өскерткен Уставынын төлевилелин нефть өрүмнээшкннин болгаш болбаазырадып кылырын чүсчү бригадаларында өөренип турар. Коммунизмге совет улустун моон сонгаар хөгжүүр оруунун кайгамчыктыг улуг программаны күш-ажылды чаа-чаа чедишкннерин чедип алырынче нефть ажилдакчыларын сорук кирип турар.

«Бузовкынефть» трестинин дөрткү тывыжынга беседа болуп турда, мастер Аслан Гашимов сес алган, мында деп чугаалаан:

— Чаа беш чыл планы болза, совет тургузгунуң капиталист тургузгундан артык күчү-шыдалдын бүгү делегейге көргүзүп турар. Ында, буржуазиянын лагеринде — боо-чепсекти калчаалы-биле улам көвүдөдир үндүрүп, ажылчы чоннарын эргезинге халдап, оларны ядалар-хоозуралга таварыштырып турар. Бисте кижилерин аас-кежин дээш, өөрүшкүлүг тайбың күш-ажыл болгаш улустун байлак чаагай амьдыралы улам чепектелип турар. Ынчангаш кижги, хүн бүрү-

улам-на эки ажилдаксаар-дыр. Партиянын ам болур съездининге алдар болдуруп, социалист чарыштын тутун улам бедик көдүрээлинер.

Октябрынын 5-ке чедир дөрткү тывыштың нефтьчилери чүс-чүс тонна нефтини пландан ажыр тывар деп шийтирлээнер.

Нефть болбаазырадып ажилдоар Сталин аттыг заводтун бүгү цехтеринде партиянын съездинин чылдырларынга холбаштыр үндүрген документилерин дугайында беседаларын агитаторлар чорудуп турар. Оператор Семедовтун чугаалааны болза:

— Чаа беш чыл планы совет кижилерин мурнунга калбак оруту ажилды турар. Бистин нефть болбаазырадып ажилдап турарларын мурнунда улуг сорулга салдынып турар. Улам-на хөй санын бенизини, кывар-чаар чүүдлерин болгаш нефтинин өске-даа продуктуларын бистен алырын чуртувус манап турар. Чаа, улуг даалгаларнын бедик негелдезин күүседирин — нефтин бүүрүзүнү алдарлыг херээ болур.

ВКП(б)-нин XIX съездининге алдар болдуруп социалист чарыш заводта калбарып турар. Чарышка Ленинский, Сталинский, Кагановичский болгаш Бакунун өске-даа районнарын нефть тывыштарынын коллективтери кирип турарлар.

(СЭТА).

Кызылдың авторота коллективинде

Кызылдың авторота коллективинин ВКП(б) Төп Комитетинин дыңнадыг танышкан хуралында теле-никтиг удурткучу эш Бакевтин бол-дунч саналынга чугаалааны болза:

— Совет улустун улуг чедишкн-нери болза, большевик партиянын амьдыралы-биле шуут холбашкан, оон дорт удуртулганы-биле, ылангыя совет кижилерин чаагай чуртталганын улам чепектелишкн дээш эш Сталиннын сагыш салым-кыны-биле чедип алдынган. Бистер дөрткү беш чылдын планын чедишкнниг күүсеткенниси ышкаш, 1951—1955 чылдарда сорулгаларын база-ла хуусаазынын бетинде эрестип боттандырамын шийтирлиг бис.

Партиянын XIX съездининге ук-куштур коллективтин бүгү кежи-гүннерин стахановчу ээлчеге кый-гырган эш Бакевтин саналын дет

кивишаан, чолаачы коммунист Татрчуктун хүлээнгени болза:

— Сөөртүлгенин планын 150 хуу күүсетпншаан, эш Ю. Зюзинниң аргазын эзугаар «ЗИС—150» автомашинамы капитал септелге чокка 200 муң километр маңадыр мен.

Ол талазы-биле сөөртүлге планын 150 хуу күүседирин хүлээнген чолаачы эш Дроздовту эш Татарчук социалист чарышка кыйгырган.

Токарлер Лазарев, Кузьмич база чазаныкчы Тимохин олар тус бүүрү ажил нормазын эки шынарга 206 хуу, аныяк чолаачы комсомолчу Сарпов сөөртүлге планын 150 хуу күүседирин демделеп турган.

Коллектив бо чылгы сөөртүлгени бүүдүрүлге программанын декабрь 5-те доозар дээш мурнуку хүлээлгезин ам ноябрь 1-де күүседирин хүлээнген.

Ажыл-ишчи хүлөөлгелер

ТУРАН. (Телефон-биле). ВКП(б) Төп Комитетинин дыңнадыг танышкан Бин-Хем райулетпур комбинатынын коллективинин август 22-де болган хуралында ажил-ишке холбашкан чаа, боттук хүлээлгелер калбарып турган.

Дааранылга цехинин мастери эш Косин бодунун саналынга: бистин ажил-агый, культура амьдыралда улуг тинделгелерин большевик партиянын удуртулганы-биле холбашкан. Ындыг чаагай амьдыралды биске берген, ону улам чепекте-

дирип турар улуг Сталинга өөрээн сеткилин ол илереткен.

Партиянын XIX съездининге ук-куштур стахановчу ээлчеге ший-чириинге бүгү ажилчыларын кыйгырбышаан, сентябрынын бүүдүрүлге программанын даараныр цех 120 хуу күүседирин бүүрүткен. Ол саналды эштер Елисеева, Комаров олар деткип, чаа-чаа хүлээлгелерин алган. Коллектив чыл планын Октябрынын социалист революциянын 35 чыл оюнда ажыр күүсе-дирин хүлээнген.

(СЭТА).

Хову ажылынын, мурнакчылары-биле деңнежир!

Күрүне-биле санашкан

САРЫГ-СЕП. (Телефон-биле). Бүр-рен-Хемде «Сталинчы орук» көдээ ажил-агый артели (даргазы эш Никитин, парторганизация секретари эш Даваалай) дүжүт алышкы-нынга болгаш күрүнеге тараа дужаарынга Каа-Хем районун колхозтарын мурнап турар.

Комбайнер эш Булгаков «Сталин-нец—6» комбайн биле хүн-бүрү 12—14 ганын дүжүдүн чидирип чокка ажаап ап турар.

Артель күрүнеге 60 ажыг тоннаны кирип, август 25-те күрүнеге тараа дужаар планын күүсеткен болгаш ам МТС-тиң ажилдаанынга натура төлевирин дужаап турар. Колхоз таразынын кезилдезин 50 хуудан ажыр чоруда берген, темпи улам-на калбарып турар.

Тараа хүлээп алыр пунктуда

Тараалыг кызыл коштар Чдаан-наже Чөөн-Хемчик районун колхозтарындан соксаал чокка шуужуп кээп турар.

Пунктуда 5 сортироваалар, хонукта 35 тонна тараа кургадыр «Куз-бас—ДВ» деп машина ажилдап турар. Ажылдың организацкызы чоруу багай эвес тургустунган. Бо дугайын колхозтарын тараа дужаар графинин күүселдези херечилеп турар.

«Коммунизмге орук» колхоз беш хонукта 8 тонна тараа дужаар планын 41 тонна кылдыр, Ленин аттыг колхоз 7 тоннанын орунунга 23 тоннаны кирип, ол ышкаш «Искра» планын 200 хуу күүсеткен. Ажил-дың темпизи улам дыңзып турар.

Хүндүлел самбыразы

ВКП(б) Чаа-Хөл райкому болгаш ажылчы чоннар депутаттарынын Чаа-Хөл район Советинин күүсеткен комитетинин илереткенин эзугаар күрүнеге тараа дужаалганынын талазы-биле моон аяанда мурнакчы колхозтарын болгаш кижилерин областың Хүндүлел самбыразына кирип турар.

МУРНАКЧЫ КОЛХОЗТАР

1. Шверник аттыг колхоз (даргазы Калбак, партия организацкызынын секретари Маалыр-оол) — күрүнеге тараа дужаар планын август 25-те 100 хуу күүсеткен.

2. «Победа» колхоз (даргазы Шенгирбен, партия организацкызынын секретари Чиден) — күрүнеге тараа дужаар планын август 26-да 100 хуу күүсеткен.

3. «Бурунгаар» колхоз (даргазы Таржай, партия организацкызынын секретари Сенди) — күрүнеге тараа дужаарынын планын август 26-да 100 хуу күүсеткен.

МУРНАКЧЫЛАР

1. П. Воробьев — «Победа» колхозта комбайнер, ажил нормазын хүн бүрү 200 хуу күүседип турар.

2. П. Музеров — «Победа» колхозта тракторист, ажил нормазын 200 хуу күүседип турар.

3. А. Шакар — Шверник аттыг колхозта боду-чоруур комбайн-нын комбайнеру, ажил нормазын хүн бүрү 125 хуу күүседип турар.

Колхозчуларнын хүлээлгези

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Баян-Колда) ажилдап турар. Олар-да тараа кестирер 5 машиналар, Шагаан-Арыг МТС-тиң «Сталин-нец—4» комбайнын үзүктел чок ажилдап турар.

Районун мурнакчы колхозунда

Каа-Хем районун «Сталинчы орук» көдээ ажил-агый артелинин ховуларында чаагай дүжүт районда бир дугаарында бышкан. Сарыг-Сеп МТС-тиң «Сталин-нец—6» деп боду чоруур 2 комбайнары август 15-тен эгелеп колхозтун тараазын ажаап эгелээш.

Август 15-тен 20-ге чедир колхоз 130 га кызылгасы ажаап алган болгаш га бүүрүндөн ортумаа-биле 13—16 центнер дүжүттү ап турар. Шупту бастырылган 80 тонна тараадан 30 ажыг тоннаны күрүнеге дужаган.

Ховуда ажилдап турар колхозчуларын турлаанда агитас-массалыг болгаш культур-массалыг ажилдар калбарып турар. Турлагда колхозчуларын турар бажынын лозунг, тук-биле шимзэн. Агитаторлар беседаларын, солун номчулгаларын чорудуп турар. Ында кижи эмнелгезиниң салбыры ажилдап турар.

Бо аразында колхозчуларга 2 удаа кино-чурукту көргүскен, районун культура бажынын культура бригадасы солун концертти көргүскен. Турлагда элээн хөй номнарлыг библиотека, музыка херекселдери бар.

Август 19-та болган колхозчуларын хуралындан районун бүгү колхозчуларын социалист чарышка кыйгырып, күрүнеге тараа дужаарынын планын сентябрь 1-де доозар, нити дүжүт ажаап алышкынын сентябрь 20-де бүрүн доозар деп хүлээлгени алганнар.

Социалистич чарыш болгаш район солуну

«Социалистич чарыш дээрге, миллион-миллион ажылчы чоннарның чогаалдыкчы инициативазына даянган, массаны революсучу ажылчы бот-шүгүмчүлелини илерээшкенидир» деп эш Сталин өөредип турар. Солун болза, социалистич чарышты бүгү хемчеглер-биле калбартыры дээш ажилдаар хүлээлгелиг. Ынчангаш солун социалистич чарышты чорудулгазынын үезинде төрүтүнүп үнүп келир бүгү-ле чаа чүүлдерни чогуур өй-шаанда билш алыр болгаш иптередир, муракчаларның дуржулгазын деткири, социалистич чарышка алган хүлээлгелерин күөсүлдээш дээш демисежир сорулгалыг.

Большевик парлаганын ажилдакчылары болза, бистин кайгамчык эки кижилеринин дугайын, оларның бедик бүдүштүг аажы-чаа шынарнын, күш-ажылчы чедишкениринин дугайын бижир база бурунгаар хөгжүлдөгө шаттык ужураштырып турар четпестерин илередир хүлээлгелер.

ВКП(б) Каа-Хем райкомунун колхоз райкукомунун органы — «Колхозчу» деп район солунунун социалистич чарышты калбартырынын талазы-биле бодунуң хүлээлгезин канчаар күөсүдип турарын, эш Сталин чоруткан чагаага алган хүлээлгелерни күөсүдиринче ажилчы чоннарнын оон канчаар эвилелдеп турарын таныгыр көрөлинер.

Ук солунун редакциязы «Ийи колхоз — ийи түнел» деп чүүлде социалистич чарышка үндөзлөнгөш «Ленинчи орук» колхозта күш-ажыл чорумунун канчаар экижээрин, база ол ышкыш колхозчулар Анчимаа, Сарыг, Кирилов оларның доктаатынган норманы хүн-бүрүдө ажыр күөсүдип, ийи дапкыр күш-биле ажилдап турар апарганын таарымчулук көргүзүп бижээ.

Бо чылдын августун 16-да үнген солунга редакция мал ажылчынын муракчаларынын дуржулгазын иптередир сорулга-биле «Октябрь 14 чыл ою» колхозтун бызаа ажаакчызы Е. Малышеваның «Бызаа ажаал өстүрер талазы-биле мээң дуржулгам» деп эгелиг чүүлүн парлаан. Эш Малышеванын бодунуң ажылчынын дугайында бижип турары болза, «Мээң ажаал азырап турарым бүгү бызаалар семис болгаш сергелен болуп турар. Ионьда бызааларның дун-хунде ортукам дензи 600 грамм болуп турган, а июльда 720 грамм чедир өскөн. Мээң ажилчынын аргазы бүдүүн болгаш бызаа ажаакчыларына анаа-ла бидинил болур. Мээң ажилым дуржулгазын бызаа ажаакчылары күзээр болза практика кырынга анаа-ла ажилдап болурлар».

«Муракчы дуржулганың ийдери» деп нинти эгенин адаанга комсомолчу комбайнер эш Булгаковтун «Боду-чорур комбайнга мээң ажилым дуржулгазы» деп чүүлүн парлаан, солун үнелиг эгелээшкенин кылган. Комбайнер эш Булгаков бодунуң чүүлүгө: «Мен эрткен чылын 372 га черниң таразын кестирип ажаагам мен, а бо чылын 500 га черниң таразын кестирип ажаар болгаш 10000 центнер тарааны бастырап дугайында хүлээлгени ап турар мен» деп бижээ.

Солунун редакциязы номчукчуларына «Октябрь 14 чыл ою» колхозтун херээжен колхозчулары Серен, Доржукай, Чашпай оларның күш-ажылчы чедишкениринин дугайы, «Победа» колхозтун механизаторлары Балчугов, Елохов оларның ажилчынын дугайын база «Октябрь 30 чыл ою» колхозтун хой кадарчызы Сюрюк-оолдун 180 төрөөн хой-кардан 188 хураганнары ажаал доруктурганынын дугайын бөдүүн чедирин дый-биле чугаалап турар. Солунун бо-ла чедишкенин дугайын парлаан дугаарлары редакцияны чедишкенин ажилы болуру чугаажок.

Ынчалза-даа, солун редакциязын шак мындыг материалдарны үргүлчү парлап, номчукчулары өөр-чоруу ыракта четпес болуп турар. Колхозчу көдөзүн күш-ажылчы чедишкенини, чогаалдыкчы эгелээшкенини, эр, херээжен колхозчуларның күчүлүг социалистич чарышын күжү солунун арынарында чогуур илерээшкенин албай турар. Солун редакциязының (редактору эш Пайсовских) социалистич чарыштын айтырларын бу-

гү-ле аргалар-биле чырыдар ужурул турда, ол айтырыгны система чокка, кыры-биле, кончуг чедимче чок байдал-биле көрүп, багай чырыдып турарын кижин кайгаар чүвө. Ылангыя июньнун эгезинде редакция областың ажилчы чоннарынын эш Сталинга чоруткан чагазын парлааш, будурулгелерин ажилчынаарынын, колхозчуларынын, МТС-тин механизаторларынын ап турган бот-хүлээлгелерин парлаарын организааставаан. Редакция чүгө бүдүн чарыш ай эрткен соонда, июльдун 29-та үнген солунунга «Социалистич хүлээлгелерин алдарлыгы-биле күөсүдип» деп нинти эгенин адаанга бо дугайында каш медээжигештер парлаан болуп турар.

«Социалистич чарышка чаа чедишкенин» деп мурунку чүүлүнде: «...район чаксы тарылга планын 102,3 хуу күөсүткен, оон иштинде тараа культуралары тарыр планын 107,4 хуу күөсүткен» — деп хөй-ле сан түнерин чыксаап бижип турар. Ол-ла мурунку чүүлге чижек кылдыр Ворошилов аттыг колхозтун социалистич чарыштын хүлээлгелерин эки күөсүдип, чаксы тарылганын 9 ажил хүнеринде доозуп, планын 108 хуу күөсүткенин көргүзүп турар. Бо чижектен алгаш көрөгө, редакция чүгө сан түнер бижир-биле кызыгаарлатынган, колхозта партия эге организаациязы социалистич чарышты канчаар удуртуп турарынын, колхозта күш-ажылды канчаар организаастатынган, полит-массалыг ажилды канчаар тургустунганын дугайында чүгө-чүна-даа биживейн турар. Эон аргында өске колхозтарда партия эге организаациялары, колхоз баштаар черлери социалистич чарышты канчаар ажилдап турарынын дугайын редакция мырыңай биживейн турар болгаш социалистич чарышты калбартырынын дугайында тодаргай угланымшыкны четпес берип турар.

Сиген кезишкенин эгелен турар үеде редакция нинтинин малынга чедир белеткээр планн чедишкенин күөсүдир дугайында Ворошилов аттыг колхозтун комсомолчуларынын районун бүгү комсомолчуларына болгаш эвилел кежигүнү эвес аныктарына кыйгырып парлаан. Солунун оон соңгырагы дугаарларында ол кыйгырыгны өске колхозтарның комсомолчулары, эвилел кежигүнү эвес аныктары канчаар көрүп хүлээп алганынын, кандыг хүлээлгелерин алганынын база ол кыйгырыгның эгелекчилери алган хүлээлгелерин канчаар күөсүдип турарынын дугайында материалдар шуут парламентымаан болуп турар. Моон алгаш көрөгө, солунун редакциязы солунун хүлээлгези чүгө кандыгыр айтырыг дугайында хемчеглерин көдүрүп үндүрери-биле кызыгаарлатынмас, а оон күөсүлдээш, бедик түнелдеп болуру дээш демисежир ужурул деп чүвени утуп турар-дыр.

Оон аргыда редакцияда хыянатынмаан фактыларын парлап чоруктар бар. Чижээ, солунун июльдун 4-те үнген дугаарына «Ворошилов аттыг колхозтун кежигүннери мал чеди белеткээрин кызыкчак чорудуп турар» деп медээлээш, а августун 1-де, 10-да алган медээлериңиз азырап алырга ол колхоз мал чеди белеткээр талазы-биле муракчы эвес, а эң-не чыдып каап турар колхоз болган. Ылангыя Ворошилов аттыг колхоз сиген кезер планын чүгө 57 хуу күөсүткен турган болза, «Победа» колхоз 82 хуу, «Октябрь 14 чыл ою» колхоз 76 хуу болгаш өске-даа колхозтар ол колхозтан планын ыракта артык күөсүдип турар.

Редакция июльдун 19-та үнген солунунга «Бистин районда» деп нинти эгенин адаанга «Октябрь 14 чыл ою» колхозтун баштаар чери тарааны кезеринин, бастыраарынын, күрүнеге дужаарынын бүгү хемчеглерин айтып турар ажилчы планын тургускан» — деп номчукчуларга медээлээш. Ол колхоз району муракчы организаастатынган колхозтарыны бирээш, ажил-агынын удуртурунун талазы-биле улуг дуржулгалыг колхоз болуп турар. Ынчангаш номчукчулар редакция ол колхозтун ажилчы планын чижек кылдыр парлаар боор деп манап турганнар. Ынчалза-даа редакция номчукчуларының күзелдин хандырбайн барган, ол колхозтун

ажылчы планын чижек кылдыр парлавайн-даа барган. Бир эвес редакция ол колхозтун ажилчы планын чижек кылдыр парлаан болза, өске колхозтарның баштаар черлеринин дүжүт ажаап алырынын болгаш күрүнеге тараа дужаарынын талазы-биле ажилчы планын тургузуп алырынга, күштерини шын хуваарынга, социалистич хүлээлгелерин чедишкенин күөсүдиринге дыка улуг дуза болуп турган.

Колхозтарын нинтинин малынын баш санын өстүрүп сайзырадыры дээш чорудуп турар демиселинге ол солунунуң ролю база-ла ыракта четпес болуп турар. Редакция малдын баш санының өзүп турарынын аргында чамдык колхозтарда улуг четпестерин бар болуп турарын көрбөйн турар. Солунун июль 17-де үнген дугаарынын мурунку чүүлүнде «Колхозтарда мал өстүрериңиз планы 114 хуу күөсүткениңиз» деп бижип турар, шынында районун чамдык колхозтары мал өстүрер талазы-биле күрүне планын үскөн болуп турар.

Редакция колхозтар тудугларынын дугайын, ында ажилдап турар колхозчуларның социалистич хүлээлгелерин күөсүдип турарынын дугайын кончуг четпес чырыдып турар. Районга тудары-биле планнатынган 97 чуртталга бакжанырында туттуңганы чүгө 8, будурулгениң 16 бакжанырында туттуңганы чүгө 5, малдын кажааларында туттуңганы чүгө 2 болуп турар. Ындыг турбуже редакция ол четпестерин чылдагаанын илередип, солунга биживейн турар болгаш солунуң дамчыштыр колхозчуларны тудуг планын чедишкенин күөсүдиринге эвилелдериңиз турар. Солун будурулге черлеринде социалистич чарыштын чорудулгазынын дугайын база-ла багай чырыдып турар.

Солунун арынарында социалистич чарышты эки удуртуп турар муракчы партия организаациязынын ажилы көргүспейн турар. Бир эвес бо дугайында хаая материалдар үнзе-даа эренгей, администрасчы байдалдык болуп турар. Чижээ, солунун «Дүжүт ажаап алышыкыныга чогуур өйүндө белеткээр» деп эгелиг мурунку чүүлүгө редакцияны бижип турары болза, «МТС-тин дирекция чери эң-не кыска хуусада септелге кылыр бригаданың составыа четчелээр, механизаторларны эң чугула артык кезектер-биле хандыраар... Көдээ ажил-агынын тускай эртемнигери тараа кезер машиналарын, тараа кургадыр черлерин, шааннарын септелгезин чорударынын графини дораан чогаалдыр... Колхозтарын болгаш МТС-тин партия организаациялары агитас-массала ажил чорударынын планын чогаалдыр, коммунистерни ажил-агынын шитпирлиг участоктарына таарыштыр тургузар ужурул» — деп бижип турар. Солунун хүлээлгези болза, кандыг ажилдар кылыр ужурулун чүгө айтыр эвес, ажилга чедишкенин канчаар ажилдап тургаш чеди алырын сүмелен өөредир ужурул.

Большевикчи солунун эң чугула шынары болза, масса-биле бижир харылзаалы, амдыралды ханы билдири, организаакчы ажил-чорудулгалы болуп. Бо талазы-биле ажилдары чорудары «Колхозчу» солунда эң-не чедимче чок болуп турар. ВКП(б) райкому бодунун парлаалга организаакчы ажилчыне үргүлчү сатыш-салып, оон ажил-чорудулгазын доктаамал углап-шигилеп, солунун шүгүмчүлелдиң материалдарын деткип, шүгүмчүлелдиң үре-түңелди болуп чоруун хандырар ужурул. Дүжүт ажаап алышыкыны кыска хуусада чидирг чокка чорудары дээш, күрүнеге тараа дужаалгазынын планын хуусаа бетилде күөсүдери дээш, улуг баштыкчы болгаш башкы эш Сталинга чоруткан чагаада алган бүгү хүлээлгелерин амдыралды кырынга боттандыраары дээш демиселге солунунуң ролюн шитпирлиг-биле беддери эң чугула.

Ам үеде район солунунун эң чугула сорулгалы болза, болур деп турар партиянын XIX съездининге алдар болдурган социалистич чарышты бүгү хемчеглер-биле калбартырыңче ажилчы чоннарының политикни болгаш будурулгечи идеякени эвилелдээри болур.

Хөй-нитиниң контролюн тургузар херек

Большевик партия болгаш совет чазак болза, совет садыгны дамчыштыр чоңуң материалдыг амдыралын улам беддиринин чаагай херээн боттандырып турар.

Ындыг турбуже, Тес-Хем райпозу, ылангыя оон даргазы эш Захаров ол сорулганы ыракта четпес күөсүдип турар. Ол районун шугумунда садыг ажилдакчыларын хынатынган кырлар-биле четчелээринге кичээңгей салбайн турар. Оон хараазы-биле чүгө бирги кварталда беш-ле кижин беш 56 муң рубль когарал-самчыгдалдарны кылган. А чартык чылда когарал-самчыгдалдарны түңү 66 муң рубль четкен.

Райпо даргазы эш Захаров садыг ажилында бодунга чок кижилерин кирип алырын орадалгыч турар. Оон чижээ, Арыг-Бажының магазининге болгаш Сталин аттыг санаторийге ажилдап турган садыг ажилында үндүрткен Зверев деп кижин 1951 чылда эш Захаровтун айтышыкыны-биле райпо столоваязыга кирип каан. Зверев анаа киргеш база-ла эки чүвө кылбаан. Ол ышкыш Шуурмак майганынын эргелекчизинге Болтовский деп арыгачи кижин бодунуң туразы-биле ажилдадып каарга дөрт-ле хонгаш 1800 ажыг рубльди самчыгдал чок кылганы илерээн. Ындыг чижектер хөй.

Эш Захаров ажилга улус кирип алырда чүгө боду чазакка шитпирлеп турары канча-даа таарымпас. Эш Захаров ажилдакчыларын ажилга бижылгайын, оларны удаа-дараазы-биле үндүрүп, кирип турар. Бо чылдын июнь, август айларда столовая директорунга үш кижин үндүрген болгаш кириген. Ол-ла столоваянын кассиринге 4 кижин киргеш үнгөн.

Оон ынай эш Захаров совет садыгнын чорумун хажыдып турар. Чамдык чугула барааннары артык «кара эжиң-биле» садылгап турар чүүлдер база бар. Оон ынай эш Захаров районун машиназы-биле Шуурмак, Балгазын мынчаар арагаллап чоруп турар фактылар база бар. Районун ажилында хөй-нитиниң контролюн тургускаш, оон ажилын экижидер хемчеглерни алыры негетинип турар.

С. СЕРЕН.

Хүлээлгезин утуп болбас

Март айда чүвө-дир. Черниң кыры кылын харлыг, аът транспорттуга тааржыр-даа үе турган. Ынчаарда Эркин районун «Чаа орук» колхозтун баштаар чери (даргазы эш Даваажан) колхозта эге шкөөланын 1952—53 өөредилге чылында олар 350 кулаш ыяшты белеткээри-биле керээни чаргаш, оон акшазын колхозче шилчидип апкан.

«Частын үш, чайнын үш, ам-даа алды ай бар болгай. Школа күзүн ажытынар, ол болгуже белеткеп четир-ле болгай бис» — деп болгаш колхоз баштаар чери ыяш белеткелениче сагыш салбаан.

Март, апрель айлар төнгөн. Хар эрөөн, Шанак-биле ыяш сөөртүр бергеден. Ол болгуже колхоз баштаар чери хөдөлбөөн-даа. Улаштыр чай дүшкен. Керээ дугайы көңүс утундурган. Үе манаар эвес, хүнер, оон дуржук айлар эрттип-ле турган.

Ажил-даа шимчевейн, эрги байдалы-биле хевээр-ле турган. Чүгө июль айның төңүзүндө область солуннарынын шүгүмчүлелди чүгөлдери «Чаа орук» колхозтун баштаар черин хөдөлдөпкөн. Июль ай сиген ажилынын изиг түлүк үези. Ынчангаш, кол күш ында мөөңнетинген турган.

«Кым школага одаар ыяш белеткээр!» деп айтырыг «Чаа орук» колхозтун баштаар черин болгаш оон даргазы эш Даваажаны дүвүредип туруп берген. Ол бергедээшкенин үнэр дээш школа септелгезинче, топкак гарыгыче бичин уруглук херээженнерни организаастаас аргажок болган. Ынча хөй топкак кагар кургаг ыяш кайда боор. Ол ыяшты черге кагар ужурга таварышкан.

Чайгы дыйтарын чардынмазы, чаш уругларын херээженнерниң чанатаары, сиген ажилына күш четпестээри — бо бүгү дүвүредип-ле турган.

Оон-биле чергелештир чазын-на тараан тараа чүңү кылып чылар боор, быжып эгелээш. «Кым тараа кезерил?» деп айтырыг база тургустунуп келген. Ынчап чадажып турда шкөөланың одаар ыяжы четче белеткенимээн.

Шкөөланы өөредилге чылынга белеткээри — бүгү улустун херээ. Ынчангаш «Чаа орук» колхозтун баштаар чери оортан дашкаарлаар арганы дилээш херээ бар бе, харын чарган керээни күөсүлдээш организаастаары эки эвес бе?

Бо хүнгү Белдир-Арыгда

«Ө» деп сөс тыва чоңуң эгенингеринге чүкөтпө эрттирген аар-берге амдыралынын төөгүзү-биле ханы холбаалыг болгаш өгте бистин чоңуң аарыг-човуланга, чыкылама сооктарга таваржып, шыдажыр аргажок бергелерни хоргадап эрттирип чораан.

Тыва чоңу ол аар хилинчектен төрөөн большевик партия болгаш совет чазак чаа амдыралдын чаагай оруучке кириген. Тес-Хем районун Чыргалааны сумузунуң депискээринде Белдир-Арыг деп черге үш чыл мурунда чангыс каакан өргөн-даа турбаан. Ол депискээрге колхоз 1950 чылдын баштайгы айларында тургустунган. Удаткан чок анаа ийи бичин бажыңгыштар тургустуна берген. Оларның бирээзи — колхоз баштаар чериң контролазы. Орта колхозчуларның хуралы болуп турган. Ол хуралга колхозчулар дүрген сууржулганы кандыг арга-биле чеди алырынын дугайын чугаалажып турганнар.

Бир колхозчу Кеский-оол саналыга мынчаар чугаалаан:

— Чылыг болгаш чырык, арыгачи бажыңга чурттаары дег эки чүү боор. Ынчангаш мээң саналым мындыг тудугчуларның бригаданың дөртөн кижин составтыг бадылааш, ону удуртуп ажилдадырың эш Адыяага хүлээдир, ыңчангаш тудушкун ажилыңа шупту колхозчулар кирижидир болур деп саналдыг мен — деп чугаалаан.

Хайнымшыкынын ажилдар эгелээш. Колхозчуларның чамдызын тайгага ыяшты кезип белеткээринге, чамдызын ыяшты сөөртүрүңге, а бир кезек кижин бажынын тудар черлерин белеткээринге, оон арткаанарын тудушкуну чорударыңа тус-тус хуваган турган.

Кудуктугун, Соок-Сугун, Улуг-Белдирниң калдыр сыннарына хатка чайганып, анаа хөй тургулаан дыйтар колхоз төвүнче шуужуп кирип-ле турган. А кызымаккай күш-ажыл ол материалдардан бажыңнары кылып турган. Удаткан чок анаа элээн каш бажыңнар туттуна берген.

Амгы Белдир-Арыг мурункузуңга канчап-даа демейлешпес. Ында чангыс-ай төлөвилел-биле туткан чаа бажыңнар чыксаалдыг тургулапкан. Оларны долгандыр кажаалагы сууру.

Барын-Хемчин районун саң килдизиниң амылын экижидер

Районун саң килдизи болза, бодунуң ажил-чорудулгазы-биле чурт бюджетин акшалаңдырып турар кол организаацияларның бирээш болур. Саң килдизиниң, эргелекчизин ажил-чорудулгазы бистин чуртувуска канчаар-даа аажок улуг ажилдузалыг болуп турар.

Ындыг турбуже, Барын-Хемчин районун саң килдизи (эргелекчизин эш Шаравин) бодунуң мурунда сандыгын сорулгалары ыракта четпес болгаш чамдыкта харын шын эвес ажилдап турар. Саң килдизи районун чурттакчы чоннарында, колхозчулардан болгаш ыяш-бүрү көдээ ажил-агы организаацияларында көдээ ажил-агы болгаш бот-онаалганы үндүрүлгелерин каш чылдары улаштыр чыып ап шыдавайн турар. Эң ылангыя бо чылдын саң килдизиниң багай ажилдаанынын түнелинде район бюджетинин орулгалыг кезээ чүгө 55 хуу, а оон иштинде арыг орулгалыг 38,4 хуу күөсүткенин. Бюджеттин чарыгдалдыг кезээ чүгө 48 хуу күөсүткенин болуп турар. Эрткен чылда-ла чыып, күөсүдир ужурул турган көдээ ажил-агы үндүрүлгени 155 муң ажыг рубль чедир чыгдынмаан. Ол ышкыш база-ла эрткен чылда чыып алаа чогуур турган бот-онаалганын 30 муң, а бо 1952 чылдагы — 78 муң ажыг рубль үндүрүп мынчага чедир чыгдынмаан.

Районун саң килдизиниң эргелекчизин эш Шаравин болгаш оон аппаралынын ажилдакчылары боттарынын ажилы үре-түңелди болдуруп алыры-биле көдээ колхозтарже, сумуларже кончуг ховар үнүп турарлар. Саң килдизин ажилчы чоннарга көдээ ажил-агы болгаш бот-онаалганы үндүрүлгелерин чылдазынын бистин чуртувуска улуг ужурулузын дугайында колхозчуларын, хуу ажил-агылыгыларның ортузуңга тайылбыр-массалыг ажилдарны шуут чорутпайн турар. Бо чоруктуң уламындан районун көдээ (суму) Советтериниң үндүрүп агентилери боттарына хамаарышкан сумуларынын үндүрүп чылдадарын чедишкенин күөсүдип ап шыдавайн турарлар.

Саң килдизиниң көдээ үндүрүп агентилери боттарынын ажил-хүлээлгезин дыка четпес күөсүдип ту-

лааш, ында огородтарны тарып кагылаан. Хөй-нитиниң тудугларын база калбарып турар. Ында школа, ясли, чмелге болгаш магазин база тургустунган. Хөй-нитиниң тудугларын санавааска безин ам ында 60 ажыг чуртталга бажыңнары бар. Оон кырынга немештир 24 чуртталга бажыңнарынын тулуу доосуп турар.

Белдир-Арыгда чаа суур коллективтиг күш-ажылдан төрүтүңгөн. Оа — колхозчуларның найралдыг күөсүлдөө түнели. Колхоз тудуунда бызанчы коммунистер Шойлак, Чөй болгаш Колхозчу бызанчылар Хүүлөр-оол, О. Белик олар боттарынын үлүг-нормазын 125—150 хуу чедир күөсүдип, эрестиг ажилдап турарлар.

Колхозчу тудугчулар чүгө чуртталга бажыңнарынын тудушкуну-биле кызыгаарлатынмай, нинтинин чалынга үлөгерлиг кажаалары база тудуп турарлар. Ам удавас чүс саар инектиң кажаазынын тулуу доостур.

Колхозчу суурга ажил хүнү дооступ турган. Бригадир эш Адыяа бодунуң удуртулгасы-биле туттуңган суурун эргип көрүп, ол хүнүн ажил-ижин иштинде түнел көрүп чораан. Хүнүн түнели эки болган. Столоваяның ханазы доозулган, элээн каш бажыңнарынын согалары кылдыган. Бригадир школа чанынга чедип келген. Ында бызанчылар кырыша салып турганнар. Бригадир көөрге кышаны техника талазы-биле таарышпас кылдыр салып турганын көргөш, бир тээ ажилга брак кылган чүвө болганда, ону ажил шактыдан дашкаар эле кылдыр дугайында айтышыкыны берген. Бригадир эш Адыяа бодунуң дааскан ажилынын күөсүлдөө дээш шыңгың негээр болгаш ажилдык шынарынга улуг кичээңгейни олар кижин-дир.

Белдир-Арыгда чаа суур хүн келген тудум-на калбарып турар. Колхозчулар бодунуң суурун көргөш, анаа чоргаарланып, большевик партия, совет чазакка болгаш башкы Сталинга өөрүп четиргенин илередип, боттарынын тургузукчу күш-ажылын үргүлчүлөп турарлар.

Н. КҮНЧҮН, Тес-Хем районун Белдир-Арыг сууру.

Школа септелгезинге олар идепкейлиг киришкен

Чорудуп, ишти ханазыңа дракканы хан, малгаштавышан чугайлаан. База шкөөланың сонгаларынын рамаларын, экиктерин доозуп, 80 оруннарын, 95 парталарын будаан. Ол ышкыш башкылар чурттаар 3 өрөөл бажыңнын бүгү септелгезин база бүрүн доосканнар.

Школа септелгезинге Норбузук, М. Уйнукай, Д. Сендажы, Л. Уйнукай дээш оон-даа өске херээженнер идепкейлиг киришкен, шкөөланың септелгезин бүрүнү-биле доосканнар.

Т. КЫЗЫЛ-ООЛ.

С. АРТАА. Х. КАРА-ООЛ.

